

Prokura – pravni aspekti

Božo Prelević, dipl. iur.

Korištenje prokure i imenovanje prokuriste postaje sve češća praksa u poslovanju trgovačkih društava. To je posebno slučaj kod društava s ograničenom odgovornošću u kojima članovi društva koji ne žele u isto vrijeme biti i članovi uprave, neposrednu kontrolu svakodnevnog poslovanja društva ostvaruju i kao prokuristi. Autor u članku daje prikaz odredbi Zakona o trgovačkim društvima kojima se uređuje prokura, sa primjerima odluke o imenovanju i opozivu prokuriste i drugih akata te prikaz odredbi Zakona o obveznim odnosima sa primjerom ugovora o nalogu i prikaz relevantne sudske prakse.

1. Uvod

Prokura se, kao oblik trgovačke punomoći sa sadržajem i opsegom utvrđenim Zakonom o trgovačkim društvima¹ (u nastavku teksta: ZTD), sve češće koristi u praksi. Prokura je u prvom redu uređena odredbama ZTD-a. Podsjećamo kako su zadnjim izmjenama ZTD-a iz 2023. djelomično izmijenjene i zakonske odredbe kojima se uređuje prokura.

Međutim, kod analize pravnih aspekata prokure potrebno je voditi računa i o odredbama Zakona o obveznim odnosima² (u nastavku teksta: ZOO) kojima se uređuje ugovor o nalogu, budući da se međusobni odnosi trgovačkog društva davatelja prokure i prokuriste u pravilu uređuju ugovorom o nalogu³. S time u vezi, predmet ovog članka jesu pravni aspekti prokure na način kako su uređeni odredbama ZTD-a, ali i ZOO-a⁴. Osim toga, kako ćemo vidjeti u nastavku, način davanja prokure uređuje se statutom dioničkog društva, ili društvenim ugovorom kada se radi o društvu s ograničenom odgovornošću, pri čemu u ovom stručnom članku dajemo i primjere odredbi ovih akata društava kapitala u kojima se uređuje davanje prokure.

2. Prokura prema odredbama ZTD-a

ističemo...

Prokura je trgovačka punomoć čiji su sadržaj i opseg ovlasti određeni odredbama ZTD-a⁵.

Za razliku od trgovačke punomoći koja je također uređena odredbama ZTD-a⁶, a čiji sadržaj i opseg utvrđuje nalogodavac, kod prokure su ovlasti i ograničenja prokuriste utvrđeni zakonskim odredbama⁷.

2.1. Davatelj prokure

ističemo...

Prokuru može dati samo pravna i fizička osoba koja je trgovac u smislu odredbi ZTD-a.

Temeljem čl. 44. st. 4. ZTD-a, prokura se obavezno daje u pisanom obliku, na način predviđen izjavom o osnivanju društva, ili društvenim ugovorom, odnosno statutom trgovačkoga društva. To znači kako u ovim aktima trgovačkih društava mora biti predviđeno tko je ovlašten dati prokuru, može li biti pojedinačna ili skupna, koji je opseg i koja su ograničenja u prokuri.

Odredbama ZTD-a nije izrijekom određeno koje tijelo odnosno osoba daje prokuru kada se radi o trgovcu pravnoj osobi⁸ kada se radi o društvima kapitala. Supsidijarnom (podrednom) primjenom odredbe čl. 42. st. 1. ZTD-a, kojom je određeno kako zastupnik (osoba ovlaštena za zastupanje) trgovačkog društva može dati punomoć drugoj osobi, moglo bi se zaključiti kako u društvima kapitala (dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću) prokuru može dati i osoba ovlaštena za zastupanje ovih društava. Odredbom čl. 441. st. 1. t. 6. ZTD-a je predviđeno kako skupština društva s ograničenom odgovornošću (članovi društva) odlučuje o pitanjima određenim društvenim ugovorom, a, između ostalog, osobito i o davanju prokure ili trgovačke punomoći za sve pogone, koju treba dati uprava.

Iz navedenog proizlazi, kako kod društva s ograničenom odgovornošću odluku o davanju prokure odlučuje skupština, a temeljem odluke skupštine prokuru daje uprava društva s ograničenom odgovornošću. S druge strane, kada se radi o društvima osoba, situacija je jasnija.

6 Čl. 55.-56. ZTD-a.

7 Gorenc, Viliim, prof.dr.sc., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, RRIIF, Zagreb 2004., str. 50.

8 Ibid, str. 51.

1 Nar. nov., br. broj 111/93, 34/99, 52/00-Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11-Kazneni zakon, 152/11-pročišćeni tekst, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22 i 18/23.

2 Nar. nov., br.35/05, 41/08, 125/11-Zakon o rokovima ispunjenja novčanih obveza, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22 i 156/22.

3 O ugovoru o nalogu kao obliku u kojem sklapa ugovor o davanju prokure vidjeti detaljnije u stručnom članku autora Prelević, Božo, „Ugovor o nalogu i davanje prokure“, RiPUP br. 4/2013, str. 173.

4 O troškovima prokuriste te o poreznom i računovodstvenom aspektu davanja prokure vidjeti detaljnije u stručnom članku autora Baica, Neven, „Prokura-porezni i računovodstveni aspekt“, RiPUP br. 10/2023.

5 Čl. 44. st. 1. ZTD-a.

Sukladno čl. 81. st. 3. ZTD-a, kod javnog trgovačkog društva, za davanje prokure potrebna je suglasnost svih članova ovlaštenih za vođenje poslova društva, osim ako postoji opasnost od odgode. Nastavno na odredbu čl. 132. ZTD-a o supsidijarnoj primjeni odredbi ZTD-a o javnom trgovačkom društvu, navedena odredba čl. 81. st. 3. ZTD-a primjenjuje se i na komanditno društvo.

Primjer – odredba statuta / društvenog ugovora o davanju prokure

„Čl. ____

Društvo može imati jednog ili više prokurista kojeg imenuje uprava Društva posebnom odlukom u kojoj će se odrediti opseg ovlasti svakog pojedinog prokurista uz prethodnu suglasnost Nadzornog odbora (npr. za d.d.) / Skupštine (npr. za d.o.o.).

Prokurist ne može bez posebne ovlasti otuđiti niti opteretiti nekretnine trgovačkog društva, ne može davati izjave niti poduzimati pravne radnje kojima se započinje stečajni ili drugi postupak koji dovodi do prestanka društva.

Prokuristi su dužni u odnosu prema Društvu odgovorno, stručno, s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog stručnjaka“.

Mišljenja smo kako u društvenom ugovoru društva s ograničenom odgovornošću, ili u statutu društva ako se radi o dioničkom društvu nije potrebno ponavljati odredbe ZTD-a. Ističemo kako i društvo u likvidaciji može imati prokuristu.

Primjer – Odluka o davanju prokure

Tgovačko društvo CEDECE d.o.o. za industriju i trgovinu, Osijek, Marohničeva 94a, OIB:121212221 (u nast. vku teksta: Društvo), koje zastupa član uprave Nino Ninić, temeljem čl. 44. i 441. Zakona o trgovačkim društvima i čl. 22. Društvenog ugovora, dana 18. rujna 2023. donosi sljedeću

ODLUKA o davanju prokure

Članak 1.

Daje se pojedinačna prokura za zastupanje Društva Ivanu Ivić iz Osijeka, Dravsko šetalište 34a, OIB:03344334433, broj osobne iskaznice:087788767, izdane od PU Osijek (u nastavku teksta: Prokurist).

Prokurist zastupa Društvo samostalno.

Članak 2.

Prokurist je ovlašten sklapati sve ugovore i poduzimati sve radnje u ime i za račun Društva i zastupati ga u postupcima pred tijelima državne uprave, ustanovama i sudovima.

Prokurist ne može bez posebne ovlasti otuđiti niti opteretiti nekretnine Društva i ne može davati izjave ni poduzimati pravne radnje kojima se započinje stečajni postupak ili drugi postupak koji dovodi do

prestanka Društva te ne može davati punomoć za sklapanje poslova drugim osobama.

Članak 3.

Davatelj Prokure može istu u svakom trenutku opozvati.

Članak 4.

Davanje ove Prokure upisuje se u sudski registar.

Upis Prokure u sudski registar provodi Uprava Društva

Članak 5.

Za obavljanje poslova temeljem ove Odluke, Prokurist ima pravo na mjesečnu naknadu u iznosu od 2.000,00 (slovima: dvije tisuće) eura, službeni mobitel, prijenosno računalo i korištenje službenog vozila Društva.

Zadužuje se Uprava Društva za sklapanje ugovora s Prokuristom u kojem će biti uređena međusobna prava i obveze Društva i Prokurista.

Član uprave
Nino Ninić

Dostaviti:

- 1) Uprava Društva - ovdje
- 2) Financije i računovodstvo – ovdje
- 3) Ivan Ivić – neposredno uručenje

_____, ili poštom s povratnicom.
potpis prokurista i datum primitka

2.1.1. Pojam trgovca

Podsjećamo kako je trgovac, ako odredbama ZTD-a nije drukčije određeno, osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu⁹. Osobe koje se bave slobodnim zanimanjima uređenim posebnim propisima smatraju se trgovcima u smislu ZTD-a samo ako je to u tim posebnim propisima određeno. Individualni poljodjelci nisu trgovci u smislu odredbi ZTD-a.

ističemo...

S druge strane, trgovačko društvo je trgovac neovisno o tome obavlja li gospodarsku, ili neku drugu djelatnost.

Naime, trgovačko društvo može se osnovati za obavljanje gospodarske, ili bilo koje druge djelatnosti.

Sukladno odredbama ZTD-a, trgovačka društva, znači i trgovci, jesu javno trgovačko društvo, komanditno društvo, dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću (uključujući i jednostavno društvo sa ograničenom odgovornošću) i gospodarsko interesno udruženje. Javno trgovačko društvo, komanditno društvo i gospodarsko interesno udruženje su društva osoba, a dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću su društva kapitala.

2.2. Prokurist

Zadnjim izmjenama ZTD-a iz 2023. djelomično su izmijenjene i zakonske odredbe o prokuristu.

ističemo...

ZTD-om je određeno kako prokurist može biti svaka punoljetna i potpuno poslovno sposobna osoba, bez obzira na dužnost koju obnaša i poslove koje obavlja, osim ako nešto drugo nije predviđeno izjavom o osnivanju društva, ili društvenim ugovorom, odnosno statutom trgovačkoga društva¹⁰.

⁹ Čl. 3. st. 1. ZTD-a.

¹⁰ Čl. 45. ZTD-a.

U ovim aktima se npr. mogu postaviti posebni uvjeti koji se odnose na stručnu spremu, određeno radno iskustvo i sl. Treba istaknuti kako bez obzira na opseg ovlasti prokurist nije zakonski zastupnik društva.

Primjer – odredba statuta / društvenog ugovora o posebnim uvjetima za prokuristu

„Čl. ___

Prokurist može biti svaka punoljetna i potpuno poslovno sposobna osoba, koja najmanje ispunjava sljedeće uvjete:

- visoka stručna sprema;
- najmanje pet godina iskustva na rukovodećim poslovima koje uključuje iskustvo u uspostavljanju poslovnih odnosa, sklapanju ugovora, sposobnost djelovanja u timu;
- nije član uprave/upravnog/nadzornog odbora, ili član društva koje je u poslovnom odnosu sa Društvom, ili koje obavlja istu djelatnost kao Društvo...“.

2.2.1. Tko ne može biti prokurist

ističemo...

Novom zakonskom odredbom je predviđeno kako prokurist ne može biti osoba koja zbog razloga predviđenih odredbom čl. 239. st. 2. ZTD-a ne može biti imenovana za člana uprave dioničkog društva.

To znači kako prokuristom ne može biti osoba:

- koja je kažnjena za kazneno djelo pranja novca, financiranja terorizma, zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju, prouzročenja stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz Kaznenog zakona Republike Hrvatske, ili ranije važeća kaznena djela zlouporabe stečaja i zlouporabe u postupku stečaja, i to za vrijeme dok traju pravne posljedice osude, kao i kojoj je uvedena međunarodna mjera ograničavanja raspolaganja imovinom, dok je takva mjera na snazi, ili;
- koja je kažnjena za kazneno djelo neke druge države koje po svojim bitnim obilježjima odgovara navedenim kaznenim djelima iz t. 1.;
- protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva za vrijeme dok traje ta zabrana;
- kojoj je u drugoj državi zabranjeno obavljanje zanimanja koje je u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva za vrijeme trajanja zabrane.

Važno je istaknuti kako se prokura ne može dati pravnoj osobi.

ističemo...

U slučaju da na strani prokurista nastupe zakonom propisane okolnosti koje bi, da su postojale u vrijeme davanja prokure, onemogućavale da se nekoj osobi da prokura, ovlasti iz prokure prestaju po sili zakona.

Trgovac koji je dao prokuru dužan je u tom slučaju bez odgađanja, od saznanja da su nastupile te okolnosti, podnijeti prijavu registarskom sudu radi upisa prestanka prokure. Ako registarski sud, uz odgovarajuću primjenu odredbe čl. 68. st. 6. ZTD-a, dozna da je

nastupila neka od tih okolnosti, po službenoj će dužnosti provesti upis prestanka prokure u sudskom registru te će o tome obavijestiti trgovca koji ju je dao.

Podsjećamo, sukladno čl. 239. st. 4. ZTD-a, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa ustrojiti će i voditi evidenciju osoba koje ne mogu biti članovi uprave (a ni prokuristi). Sukladno navedenoj odredbi čl. 68. st. 6. ZTD-a, prilikom svakog upisa u navedenu evidenciju, osobe koja je pravomoćno osuđena za kazneno djelo financiranja terorizma ili kazneno djelo pranja novca te osobe u pogledu koje su uvedene međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa provjeriti će je li osoba koja se upisuje u evidenciju upisana u sudskom registru kao član društva (ili prokurist).

U tom slučaju ministarstvo će o upisu u evidenciju bez odgađanja obavijestiti društvo i registarski sud. Registarski sud će po službenoj dužnosti u sudskom registru upisati zabilježbu da članu društva miruju prava i ovlasti, a ako je to poznato, i podatak o tome do kada mu prava i ovlasti miruju. Odgovarajućom primjenom ove zakonske odredbe, kako smo naveli, registarski sud će, kada su navedeni uvjeti ispunjeni u odnosu na prokuristu, po službenoj dužnosti provesti upis prestanka prokure u sudskom registru te će o tome obavijestiti trgovca koji ju je dao.

2.3. Pojedinačna i skupna prokura

Postoje dvije temeljne vrste prokura, pojedinačna i skupna. Pojedinačna prokura je prokura koja se daje jednom, ili više prokurista, s time da je svaki od njih ovlašten sam za sebe obavljati pravne poslove i radnje temeljem prokure.

ističemo...

S druge strane, skupna prokura je prokura koja je dana dvjema, ili više osoba zajedno, s time da su pravni poslovi i radnje prokurista valjani samo ako postoji suglasnost svih prokurista zajedno o poduzimanju nekog pravnog posla, odnosno radnje.

Prokura se može dati jednoj, ili više osoba. U slučaju da je prokura dana dvjema, ili više osoba bez naznake da se radi o skupnoj prokuri, svaka od tih osoba je prokurist koji samostalno zastupa trgovačko društvo u granicama ovlasti utvrđenih ZTD-om¹¹. Prokura dana dvjema, ili više osoba smatrat će se skupnom prokurom samo ako je tako izričito naznačeno u prokuri.

Izjave volje, ili pravne radnje koje učine skupni prokuristi proizvode pravne učinke samo ako ih učine svi skupni prokuristi zajedno. Međutim, valjane su izjave volje, ili pravne radnje koje je učinio jedan od skupnih prokurista uz izričitu prethodnu suglasnost, ili izričito naknadno odobrenje ostalih skupnih prokurista. To znači kako u ovom slučaju sklapanju posla ne moraju biti prisutni svi prokuristi kod skupne prokure nego svoju suglasnost na pravni posao, ili radnju mogu dati i naknadno.

U slučaju da je izjava volje, ili pravna radnja učinjena prema jednome prokuristi, ona ima pravni učinak kao da je učinjena prema svima. S druge strane, ZTD-om je određeno kako znanje o pravno odlučnim činjenicama, ili krivnja jednog skupnog prokuriste proizvodi pravne učinke za vlastodavca, bez obzira na znanje, ili krivnju ostalih skupnih prokurista.

11 Čl. 46. st. 2. ZTD-a.

2.4. Opseg ovlasti iz prokure

ističemo...

Sukladno čl. 47. ZTD-a, prokurist može sklapati sve ugovore i poduzimati sve pravne radnje u ime i za račun trgovačkoga društva i zastupati ga u postupcima pred upravnim i drugim državnim organima, ustanovama s javnopravnim ovlastima, te državnim i izbranim sudovima.

U tom smislu je prokura po opsegu ovlasti šira od trgovačke punomoći, jer se trgovačka punomoć odnosi samo na uobičajeno poslovanje. Prokurist tako npr. može sklopiti ugovor o zajmu, kupoprodaji, može dati mjenicu kao osiguranje naplate vjerovnika i dr.

Iz sudske prakse – Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske br. Revr-1037/12-2, od 6. studenog 2012.:

„... S obzirom na to da ZTD ne propisuje da prokurist mora imati posebnu ovlast (ili punomoć) i za otkazivanje ugovora o radu s radnicima društva, slijedi da osporavana odluka o otkazu koju je donio prokurist, suprotno navodima revidenta, nije donesena po neovlaštenoj osobi, a kako je to uostalom nadalje detaljno obrazloženo u pobijanoj drugostupanjskoj presudi. Stoga suprotna razlaganja revidenta u tom pogledu nemaju osnove i ne mogu se prihvatiti“.

ističemo...

Prokurist, međutim, ne može bez posebne ovlasti otuđiti ni opteretiti nekretnine trgovačkoga društva, što znači kako ne može prenijeti vlasništvo nad nekretninama društva na treće osobe, ali ni dati nekretninu društva u zakup, ili na njim zasnovati hipoteku¹².

Također, prokurist ne može davati izjave ni poduzimati pravne radnje kojima se započinje stečajni postupak, ili drugi postupak koji vodi do prestanka društva. To znači da je za obavljanje ovih poslova potrebna posebna punomoć.

Prokurist nije zakonski zastupnik društva pa ne može davati drugim osobama prokuru, trgovačku punomoć niti bilo kakvu drugu punomoć za sklapanje poslova.

Iz sudske prakse – Odluka Visokog trgovačkog suda RH, br. Pž-3530/05:

“... Prokurist nije zakonski zastupnik. On ne može dati drugim osobama prokuru ni drugu punomoć, što znači da ne može (kao što je to npr. u konkretnom slučaju) izdati punomoć kvalificiranom punomoćniku (odvjetniku) za zastupanje pred sudom“.

Sukladno čl. 50. ZTD-a, prokurist potpisuje trgovačko društvo svojim imenom i prezimenom, uz naznaku iz koje je vidljiv njegov položaj prokuriste, ili uz oznaku “p.p.”. Povreda ovog pravila, međutim, ne dovodi do ništavosti cijelog pravnog posla koji je potpisan manjkavo.

2.5. Ograničenje prokure

Ograničenje prokure koje nije predviđeno odredbama ZTD-a, nema učinka prema trećim osobama, bez obzira na to je li treća osoba za

njih znala, ili morala znati¹³. To znači kako u slučaju da je prokura ograničena aktom nalogodavca, odnosno davatelja prokure, samo na određene poslove, okolnosti, vrijeme, ili mjesta, eventualna prekoračenja takvih internih ograničenja ne utječu na valjanost posla kojeg je prokurista sklopio s trećom osobom. Međutim, nalogodavac će u ovakvim slučajevima moći pozvati prokuristu na odgovornost i tražiti naknadu štete, u krajnjem slučaju i putem tužbe sudu.

S druge strane, ograničenje prokure na poslovanje jedne ili više podružnica ima učinka prema trećim osobama samo ako je upisano u sudskom registru. Ograničenje prokure samo na poslovanje podružnice upisuje se u sudski registar prema sjedištu trgovačkoga društva i podružnice. Iz navedenog proizlazi kako nalogodavac može postaviti prokuristi samo ograničenje na način da uvjetuje kako prokurist može sklapati poslove s trećim osobama samo uz suglasnost drugih prokurista odnosno ograničenjem prokure na npr. matično poduzeće, ili podružnicu.

2.5.1. Sklapanje ugovora sa samim sobom

ističemo...

ZTD-om je određeno kako prokurist ne može bez posebne ovlasti trgovačkoga društva nastupati kao druga ugovorna strana i s društvom sklapati ugovore u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime a za račun drugih osoba, ili u ime i za račun drugih osoba¹⁴.

Mišljenja smo kako eventualna ovlast za sklapanje ovakvih poslova ne može biti opća, nego posebna, za svaki pojedinačni posao.

2.6. Prijenos prokure

ističemo...

Sukladno čl. 51. ZTD-a, prokura nije prenosiva na drugu osobu.

S time u vezi, nema pravnoga učinka odredba o prokuri, ili izjava trgovačkoga društva kojom se prokurist ovlašćuje na prijenos prokure, kao ni izjava društva kojom se prijenos prokure odobrava prethodno, ili naknadno. To znači kako bi takva eventualna odredba o prokuri, ili izjava trgovačkoga društva bila ništava.

2.7. Opoziv prokure

ističemo...

Nalogodavac može u svako vrijeme opozvati prokuru, bez obzira na sadržaj ugovora ili drugog pravnoga posla temeljem kojeg je prokura dana¹⁵.

ZTD-om je određeno kako je ništava eventualna odredba ugovora kojom se trgovačko društvo odriče prava da opozove prokuru, kao i odredba kojom se pravo na opoziv prokure vezuje uz rok ili uz uvjet. Navedenim se odredbama ZTD-a, međutim, ne isključuju, niti se umanjuju prava prokuriste predviđena ugovorom temeljem kojega je dana prokura za slučaj opoziva prokure¹⁶.

¹³ Čl. 48. st. 1. ZTD-a.

¹⁴ Čl. 49. ZTD-a.

¹⁵ Čl. 52. st. 1. ZTD-a.

¹⁶ Radi se zapravo o ugovoru o nalogu o čemu više navodimo pod 4.

¹² Čl. 47. st. 2. ZTD-a.

Primjer – Odluka o opozivu prokure

Trgovačko društvo ABEBE d.d. za industriju, Rijeka, Rujevica 344a, OIB:09889009889, koje zastupa predsjednik uprave Goran Goranić (u nastavku teksta: Društvo), temeljem čl. 52. Zakona o trgovačkim društvima i čl. 21. Statuta Društva, dana 19. rujna 2023. donosi sljedeću

ODLUKU o opozivu prokure

- 4) Opoziva se pojedinačna prokura od 22. travnja 2022. dodijeljena Slavici Slavenić iz Opatije, Šetalište Ruđera Boškovića 22a, OIB:44444333334, broj osobne iskaznice:90909061, izdane od PU Rijeka (u nastavku teksta: Prokuristica)
- 5) Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.
- 6) Zadužuje se uprava Društva za upis opoziva prokure u sudski registar i raskid ugovora o nalogu sklopljenog s Prokuristicom 21. travnja 2022.

Predsjednik uprave

Goran Goranić

Dostaviti:

- 1) Uprava Društva - ovdje
 - 2) Financije i računovodstvo – ovdje
 - 3) Slavica Slavenić – neposredno uručenje
- _____, ili poštom s povratnicom.

potpis prokuristice i datum primitka

2.8. Prestanak prokure

Prokura može prestati na jedan od sljedećih načina:

- opozivom nalogodavca;
- otkazom od strane prokurista;
- smrću prokurista i prestankom postojanja nalogodavca;
- gubitkom poslovne sposobnosti prokurista;
- sjedinjenjem prokuriste u osobi člana uprave;
- otvaranjem stečaja nad imovinom prokuriste, ili društva kao nalogodavca i dr.

2.9. Upis prokure u sudski registar

ističemo...

Davanje prokure i njezin opoziv upisuju se u sudski registar¹⁷.

U sudski registar upisuje se i promjena u prokuri. Prijavi za upis u sudski registar prilažu se odluka o davanju prokure, odnosno odluka kojom se ona opoziva.

U sudski registar se upisuje ime i prezime prokuriste i njegov osobni identifikacijski broj, a ograničenje prokure na poslovanje jedne ili više podružnica iz čl. 48. st. 2. ZTD-a¹⁸ upisuje se u sudske registre za trgovačko društvo i za podružnicu. Prema trećim osobama koje nisu znale niti morale znati da je prokura opozvana opoziv prokure

¹⁷ Čl. 54. st. 1. ZTD-a.¹⁸ Vidjeti pod 2.5.

djeluje od dana upisa opoziva u sudski registar. Iz navedenog proizlazi kako postojanje prokure ne ovisi o upisu u sudski registar, ili upisu opoziva u sudski registar.

Ona nastaje i djeluje prema nalogodavcu prije upisa u sudski registar, a može prestati djelovati i prije brisanja iz registra. Radi se o tome da prokura djeluje prema trećim osobama od trenutka upisa u registar, a prestaje djelovati prema njima od trenutka upisa opoziva u registar.

3. Posebne odredbe ZTD-a o prokuri za pojedina društva kapitala i društva osoba

Osim navedenih općih odredbi ZTD-a kojima se uređuje institut prokure, ZTD sadrži i posebne odredbe o prokuri koje se primjenjuju na pojedina društva kapitala i društva osoba. Podsjećamo, društva kapitala su dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću, a društva osoba su javno trgovačko društvo, komanditno društvo i gospodarsko interesno udruženje.

Za gospodarsko interesno udruženje u ZTD-u nisu propisane nikakve posebne odredbe o prokuri. Budući se u praksi kao oblici trgovačkih društava češće javljaju društva kapitala, najprije ćemo se upoznati sa posebnim odredbama ZTD-a o prokuri koje se odnose na društva kapitala.

3.1. Dioničko društvo

3.1.1. Zastupanje

ističemo...

ZTD-om je određeno kako se statutom može odrediti da su za zastupanje ovlašteni pojedini članovi uprave dioničkog društva sami, ili zajedno s prokuristom.

U slučaju da na to ovlašten statutom, takvu odluku može donijeti i nadzorni odbor¹⁹.

3.1.2. Sukob interesa

Sukladno čl. 248.a ZTD-a, član uprave dioničkog društva ne može bez suglasnosti nadzornog odbora sudjelovati u odlučivanju ili sklapanju pravnog posla, između ostalog ni ako:

- je zastupnik po zakonu, zakonski zastupnik, prokurist ili punomoćnik druge ugovorne strane;
- mu je druga ugovorna strana ili zastupnik po zakonu, zakonski zastupnik, prokurist ili punomoćnik druge ugovorne strane srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, a u pobočnoj liniji do drugog stupnja ili mu je bračni drug, izvanbračni drug ili srodnik po tazbini do drugog stupnja, bez obzira na to je li brak prestao ili nije, ili je posvojitelj ili posvojenik druge ugovorne strane, njezina zastupnika po zakonu, zakonskog zastupnika, prokurista ili punomoćnika.

Bez obzira na to sudjeluje li u odlučivanju ili sklapanju pravnog posla, član uprave mora o ovim okolnostima odmah obavijestiti ostale članove uprave i nadzorni odbor, te u obavijesti navesti sve relevantne činjenice o prirodi svojeg odnosa s drugom ugovornom stranom te svoju procjenu postojanja sukoba interesa. U slučaju da član uprave postupi protivno navedenim dužnostima, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe čl. 248. st. 2. i 3. ZTD-a.

¹⁹ Čl. 241. st. 3. ZTD-a.

To znači kako društvo može od člana uprave koji je u sukobu interesa tražiti da mu nadoknadi time pričinenu štetu, ili da dopusti da se poslovi koje je sklopio za svoj račun smatraju poslovanjem za račun društva a da iz poslova koje je sklopio za tuđi račun prenese društvu ono što je za to primio, odnosno da mu ustupi zahtjev za naplatu onoga što bi trebalo da primi.

ističemo...

Navedeni zahtjevi društva zastaraju u roku od tri mjeseca od kada su ostali članovi uprave i članovi nadzornoga odbora saznali za radnju povodom koje se može tražiti nadoknada štete.

Zahtjevi zastaraju u svakom slučaju, bez obzira na saznanje za radnju, u roku od pet godina od kada je radnja učinjena.

3.1.3. Davanje kredita**ističemo...**

Društvo može dati kredit, između ostalog i prokuristima i članovima njihovih užitih obitelji, ali samo temeljem odluke nadzornoga odbora²⁰.

Odluka se može odnositi samo na određene ugovore o kreditu ili vrste kredita a ugovor o kreditu mora se sklopiti najkasnije tri mjeseca od dana donošenja odluke kojom se kredit odobrava. **U odluci se moraju odrediti kamate i otplata kredita.**

Kreditom se smatraju i druge pravne radnje koje se u gospodarske smislu mogu s njime izjednačiti. To ne vrijedi za kredite koji ne prelaze visinu mjesečne plaće člana uprave.

Ove odredbe ZTD-a primjenjuju se i na slučajeve davanje kredita vladajućega društva prokuristi u ovisnome društvu i članovima njegove uže obitelji te na davanje kredita ovisnoga društva prokuristi u vladajućemu društvu i članovima njegove uže obitelji. U tim slučajevima odluku o davanju kredita daje nadzorni odbor vladajućega društva.

ističemo...

Kredit koji je dan prokuristi protivno navedenim odredbama ZTD-a, mora ga se, bez obzira na odredbe ugovora, odmah vratiti, osim ako nadzorni odbor naknadno ne donese odluku kojom odobrava davanje kredita.

Postupanje protivno odredbi čl. 249. ZTD-a o davanju kredita predstavlja prekršaj za koji je odredbom čl. 630. st. 1. t. 34. ZTD-a predviđena novčana kazna. Nastavno na uvođene eura kao službene valute u RH, zadnjim izmjenama ZTD-a izmijenjena je i navedena zakonska odredba.

Sukladno čl. 630. st. 1. t. 34. ZTD-a, u slučaju da odobri kredit, između ostalog i prokuristi i članu njegove uže obitelji protivno odredbama čl. 249. st. 1. i 2. ZTD-a, dioničko društvo čini prekršaj za koji se može izreći novčana kazna najviše do iznosa od 6.630,00 eura. Za ovaj prekršaj kaznit će se i član društva, član uprave odnosno izvršni direktor ili član nadzornog, odnosno upravnog odbora ili likvidator koji je sukladno odredbama ZTD-a, ili statuta, odnosno društvenog ugovora trgovačkog društva odgovorna osoba u društvu glede navedene radnje davanja kredita učinjene kao prekršaj novčanom ka-

znom do iznosa od 920,00 eura, a ako je učinjena teža povreda propisa radi stjecanja protupravne imovinske koristi novčanom kaznom do iznosa od 6.630,00 eura.

3.1.4. Nespojivost članstva u upravi i u nadzornom odboru društva

Sukladno čl. 261. ZTD-a, član nadzornog odbora ne može biti istovremeno i prokurist društva.

3.1.5. Odgovornost za štetu**ističemo...**

ZTD-om je određeno kako onaj tko s nakanom koristeći svoj utjecaj u društvu navede prokuristu da poduzme nešto na štetu društva ili njegovih dioničara, odgovara društvu za štetu koja mu time bude pričinjena²¹.

Ta osoba odgovara za štetu i dioničarima, ako im je ona nastala, neovisno o šteti koja je pričinjena društvu. Ove odredbe ZTD-a se ne primjenjuju ako je prokurist naveden na štetnu radnju korištenje ovlasti:

- za vođenje društva temeljem ugovora kojim se vođenje poslova povjerava vladajućem društvu, ili;
- društva kojemu se dioničko društvo priključilo tako da ono vodi poslove dioničkoga društva.

3.1.6. Ovlaštenje likvidatora za zastupanje skupno s prokuristom

Sukladno čl. 375. st. 3. ZTD-a, statutom ili odlukom suda, ako je sud imenovao likvidatore, može se odrediti da su pojedini likvidatori ovlašteni zastupati društvo sami ili skupno s prokuristom društva. Isto može odrediti i nadzorni, odnosno upravni odbor ako je na to ovlašten statutom ili odlukom glavne skupštine.

Likvidatori koji su ovlašteni da skupno zastupaju društvo mogu pojedine od njih ovlastiti za poduzimanje određenih poslova ili određenih vrsta poslova. Isto vrijedi i u slučaju kada je pojedini likvidator ovlašten da skupno s prokuristom zastupa društvo.

3.2. Društvo s ograničenom odgovornošću**3.2.1. Zastupanje člana uprave i prokurista****ističemo...**

U slučaju da uprava društva s ograničenom odgovornošću ima više članova, društvenim ugovorom može se odrediti da društvo, između ostalog, zastupa jedan član uprave zajedno s prokuristom²².

Nije dopuštena odredba u društvenom ugovoru kojom se određuje da pojedini ili svi članovi uprave zastupaju društvo samo zajedno s jednim ili više prokurista.

3.2.2. Davanje kredita članovima uprave i prokuristi

Na davanje kredita članovima uprave i prokuristi te članovima njihovih užitih obitelji na odgovarajući se način primjenjuju odredbe čl.

²¹ Čl. 273. st. 1. ZTD-a.

²² Čl. 426. st. 3. ZTD-a.

²⁰ Čl. 249. st. 1. ZTD-a.

249. ZTD-a²³. U slučaju da društvo nema nadzorni odbor, odluku toga odbora zamjenjuje odluka članova društva.

ističemo...

Nadzorni odbor, odnosno članovi društva ne mogu odlučiti da daju kredit ako bi ga trebalo dati iz imovine potrebne za to da bi se u društvu održala vrijednost temeljnog kapitala.

Kredit koji bi bio dan suprotno tome mora se odmah vratiti društvu²⁴.

Odredba čl. 630. st. 1. t. 34. ZTD-a o prekršaju u slučaju davanja kredita prokuristi i članu njegove uže obitelji protivno odredbi čl. 249. st. 1. i 2. ZTD-a, kao i odredba čl. 630. st. 2. o visini novčane kazne za takav prekršaj²⁵, u cijelosti se primjenjuje i na društvo s ograničenom odgovornošću.

3.2.3. Nadležnost skupštine za davanje prokure**ističemo...**

Sukladno čl. 441. st. 1. t. 6. ZTD-a, skupština odlučuje o pitanjima određenim društvenim ugovorom, a, između ostalog, osobito i o davanju prokure ili trgovačke punomoći za sve pogone koju treba dati uprava²⁶.

3.3. Javno trgovačko društvo**3.3.1. Prokura****ističemo...**

Za davanje prokure potrebna je suglasnost svih članova javnog trgovačkog društva ovlaštenih da vode poslove društva, osim ako bi postojala opasnost od odgađanja²⁷.

Prokuru može opozvati svaki član društva koji ju je ovlašten podijeliti sam ili zajedno s drugim članovima.

3.3.2. Zastupanje društva zajedno s prokuristom**ističemo...**

Sukladno čl. 91. st. 3. ZTD-a, društvenim ugovorom može se odrediti da su članovi javnog trgovačkog društva, kada više njih ne djeluje skupno, ovlašteni zastupati društvo samo zajedno s prokuristom.

U tom slučaju na odgovarajući se način primjenjuju odredbe čl. 91. st. 2. ZTD-a. To drugim riječima znači kako članovi ovlašteni za skupno zastupanje mogu ovlastiti pojedine između sebe da u ime društva poduzimaju određene poslove ili određene vrste poslova. Za izjavu volje trećih prema društvu dovoljno je da je ona izjavljena jednome od članova ovlaštenih da skupno zastupaju društvo.

²³ Vidjeti pod 3.1.3.

²⁴ Čl. 431. ZTD-a.

²⁵ Vidjeti pod 3.1.3.

²⁶ Vidjeti pod 2.1.

²⁷ Čl. 81. st. 3. ZTD-a.

3.3.3. Davanje prokure

Odredbom čl. 92. st. 1. ZTD-a, između ostalog je određeno kako član javnog trgovačkog društva može dati i opozvati prokuru.

3.4. Komanditno društvo

Kako smo naveli pod 2.1., nastavno na odredbu čl. 132. ZTD-a o supsidijarnoj primjeni odredbi ZTD-a o javnom trgovačkom društvu, odredba čl. 81. st. 3. ZTD-a o davanju prokure kod javnog trgovačkog društva²⁸ na odgovarajući se način primjenjuje i na komanditno društvo.

3.4.1. Davanje prokure komanditoru

Sukladno čl. 142. st. 2. ZTD-a, komanditoru se može odlukom svih komplementara dati prokura.

4. Uređenje odnosa davatelja prokure i prokurista ugovorom

Što se tiče vrste ugovora kojima se uređuju međusobni odnosi davatelja prokure i prokurista koji proizlaze iz prokure, u teoriji se spominju dva ugovora obveznog prava, ugovor o nalogu i ugovor o radu.

4.1. Mogućnost sklapanja ugovora o nalogu sa prokuristom

Kako to proizlazi iz zakonskih odredbi, prokura je punomoć. Međutim, iz odredbe čl. 52. st. 1. ZTD-a proizlazi kako se prokura može dati i ugovorom²⁹, što znači kako ovaj ugovor može sadržavati nalog prokuristi da obavlja određene poslove u granicama određenim ZTD-om. Mišljenja smo kako se međusobna prava i obveze davatelja prokure i prokurista, uz samu prokuru, podredno mogu urediti i ugovorom o nalogu, posebno kada se radi o materijalnim pravima prokurista.

ističemo...

Ugovor o nalogu, znači, može služiti za uređenje međusobnih prava i obveza davatelja prokure i prokurista, a njime se u pravilu u praksi posebno uređuju materijalna prava prokurista.

Ističemo kako ne postoji zakonska obveza za sklapanje ugovora kojim se uređuju međusobna materijalna i druga prava i obveze između davatelja prokure i prokuriste. Međutim, ako prokurista za obavljanje svojih poslova prima naknadu (tzv. drugi dohodak) i koristi druga materijalna prava (uporaba vozila, mobitela, računala i dr. u vlasništvu davatelja prokure), svakako preporučamo sklapanje ovakvog ugovora (ugovora o nalogu) kojim će se urediti njihova međusobna prava i obveze u pisanom obliku.

Bitni elementi sadržaja ugovora o nalogu uređeni su odredbama čl. 763.-784. ZOO-a.

4.1.1. Pravna priroda ugovora o nalogu

Nalog je zapravo jednostrana izjava volje koja ima čestu praktičnu uporabu u suvremenom poslovanju. Tako sve punomoći, uključujući i prokuru predstavljaju nalog, odnosno jednostranu izjavu volje usmjerenu na postizanje određenih pravnih učinaka, odnosno, u najširem smislu, prijenos nekih ovlaštenja na drugu osobu. Nalog prestaje biti jednostrana izjava volje i postaje ugovor u trenutku kada

²⁸ Vidjeti pod 3.3.1.

²⁹ Vidjeti pod 2.7.

druga strana, na koju je nalog usmjeren, izjavi da prihvaća ovlaštenje i da će postupiti po nalogu.

4.1.2. Pojam ugovora o nalogu

Ugovor o nalogu je imenovan (nominantan) i konsenzualan ugovor koji je posebno uređen odredbama ZOO-a i dio je skupine ugovora o uslugama.

ističemo...

Sukladno čl. 763. st. 1. ZOO-a, ugovorom o nalogu obvezuje se i ovlašćuje nalogoprimac poduzimati za račun nalogodavca određene poslove.

Ugovor o nalogu se smatra sklopljenim u trenutku kad nalogoprimac prihvati ponuđeni nalog. Bitni sastojci ugovora o nalogu su nalog i naknada.

4.1.3. Stranke i predmet ugovora o nalogu

Stranke ugovora o nalogu su nalogodavac i nalogoprimac. Načelno, stranke ugovora o nalogu mogu biti sve fizičke, ili pravne osobe. U praksi će se kao nalogoprimac najčešće pojavljivati fizička osoba.

ističemo...

Predmet ugovora o nalogu su određeni, ili određivi, dopušteni i objektivno mogući poslovi.

Ovi poslovi imaju obilježje pravnih poslova, koje nalogoprimac poduzima prema trećoj osobi, ili osobama. Unutar pravnih poslova, nema sumnje da će nalogoprimac morati obaviti i neki faktični posao, ali taj faktični posao egzistira samo u okviru zadanih pravnih poslova.

Iz navedenog proizlazi i razlikovanje ugovora o nalogu u odnosu na ugovor o djelu, jer je posao koji obavlja izvođač djela kod ugovora o djelu faktični posao koji se sastoji od faktičnih radnji, koji ne uključuje poduzimanje pravnog posla prema trećem, kao što je to slučaj s ugovorom o nalogu.

4.1.4. Naknada

ističemo...

Sukladno čl. 763. st. 2. ZOO, nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drukčije ugovoreno, ili proizlazi iz naravi međusobnog odnosa.

Iz navedenog proizlazi kako je ugovor o nalogu u pravilu naplatni ugovor. Kako smo naveli, kada se posao prokuriste obavlja samo temeljem punomoći, a ne temeljem ugovora o radu, naknada koju temeljem ugovora (o nalogu) pripada prokuristi ima karakter drugog dohotka, a ne plaće.

Treba istaknuti slučajeve kada je sudska praksa utvrdila da je prijateljstvo između nalogodavca i nalogoprimca odnos koji dovodi do nenaplatnosti ugovora o nalogu. U literaturi se kao primjeri odnosa koji dovode do nenaplatnosti ugovora o nalogu navode srodstvo i prijateljstvo, odnosi supružnika, žena i muškaraca u izvanbračnoj zajednici, usvojitelja i usvojenog, skrbnika i štitičenika i sl³⁰.

Iz sudske prakse – Odluka VTSRH, br. PŽ-4917/046 od 6. veljače 2007.:

30 Gorenc, Vilim i dr., „Komentar Zakona o obveznim odnosima“, RRIF, Zagreb, 2005, str. 1122.

„Nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud u ugovorenoj visini“.

Sukladno čl. 775. ZOO-a, ako nije drukčije ugovoreno, nalogodavac duguje naknadu u uobičajenoj visini, a ako o tome nema običaja, onda pravičnu naknadu. **Što se tiče isplate naknade, ako nije drukčije ugovoreno, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu naknadu nakon obavljenog posla.**

U slučaju da je nalogoprimac bez svoje krivnje samo djelomično obavio nalog, ima pravo na razmjerni dio naknade. Radi osiguranja naknade i troškova nalogoprimac ima založno pravo na pokretnim stvarima nalogodavca što ih je dobio po osnovi naloga, a i na novčanim iznosima koje je naplatio za račun nalogodavca³¹.

4.1.5. Oblik ugovora

Ugovor o nalogu spada u skupinu neformalnih ugovora, što znači kako ZOO-om nije propisan obvezni pisani oblik za sklapanje ugovora o nalogu.

ističemo...

Bez obzima na navedena pravila ZOO-a o obliku ugovora o nalogu, svakako preporučamo da se i eventualno sklopljeni ugovor o nalogu kojim se uređuju međusobna prava i obveze davatelja prokure (nalogodavca) i prokuriste (nalogoprimca) obavezno sklopi u pisanom obliku, radi lakšeg dokazivanja njegova sadržaja.

Podsjećamo kako, međutim, prokura kao punomoć mora biti sklopljena u pisanom obliku.

4.1.6. Prestanak naloga

Sukladno ZOO-u, nalog može prestati: odustankom od ugovora, otkazom, smrću i prestankom pravne osobe, stečajem i lišenjem poslovne sposobnosti. Od ovih pravila postoji iznimka u čl. 784. ZOO. Kako proizlazi iz ove odredbe, kad je nalog dan da bi nalogoprimac mogao postići ispunjenje neke svoje tražbine od nalogodavca, nalogodavac ne može odustati od ugovora i nalog ne prestaje ni smrću, ni stečajem nalogodavca, ili nalogoprimca, ni kad jedan od njih bude potpuno ili djelomično lišen poslovne sposobnosti. S druge strane, razloge za prestanak prokure naveli smo u t. 2.8.

Primjer – Ugovor o nalogu davatelja prokure i prokuriste

DECEDE d.o.o. za poslovno savjetovanje, Zagreb, Nova cesta 332, OIB:12334443294, koje zastupa član uprave Tihomir Tihek (u nastavku teksta: Nalogodavac)

i

Dražen Dražić iz Velike Gorice, Ulica proljeća 122a, OIB:84949484942 (u nastavku teksta: Prokurist), dana 19. rujna 2023. sklapaju sljedeći

UGOVOR O NALOGU

I. Uvodne odredbe

Članak 1.

Ugovorne strane suglasno utvrđuju da je Prokurist temeljem odluke Skupštine Nalogodavca od 1. rujna 2023., Odlukom o da-

31 Čl. 777. ZOO-a.

vanju prokure od 12. rujna 2023. (u nastavku teksta: Prokura) donesene od strane uprave Nalogodavca, imenovan Prokuristom.

Ugovorne strane, nadalje, suglasno utvrđuju da je Prokurist temeljem rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu br. Tt-981/23 od 18. rujna 2023. upisan u sudski registar istog suda kao Prokurist Nalogodavca.

Članak 2.

Ugovorne strane suglasno utvrđuju da Prokurist nije u radnom odnosu u Društvu.

II. Obveze Prokurista

Članak 3.

Prokurist se za račun Nalogodavca obvezuje izvršavati ovlasti iz Prokure sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima i drugim pozitivnim propisima Republike Hrvatske.

U okviru ovlasti obuhvaćenih nalogom iz Prokure, Prokurist se obvezuje osobito obavljati sljedeće poslove:

- poduzimati sve radnje u ime i za račun Nalogodavca, uključujući sklapanje svih ugovora iz djelatnosti Nalogodavca, osim onih čije je sklapanje ograničeno odredbama Zakona o trgovačkim društvima;
- zastupati Nalogodavca u postupcima pred upravnim i drugim državnim tijelima, ustanovama s javnim ovlastima, pred sudom i arbitražom.

Članak 4.

Prokurist se obvezuje sve ovlasti obavljati sukladno pisanim naputcima Nalogodavca, kao dobar gospodarstvenik.

U slučaju da bi ispunjenje određenog naloga Nalogodavca prema ocjeni Prokurista bilo štetno za Nalogodavca, Prokurist je dužan o tome obavijestiti Nalogodavca i tražiti nove naputke.

Članak 5.

Prokurist može odstupiti od naloga i uputa Nalogodavca samo uz njegovu pisanu suglasnost.

Ako u slučaju iz stavka 1. radi izvanrednih okolnosti nije moguće ishoditi pisanu suglasnost Nalogodavca, Prokurist je dužan poduzeti sve potrebne radnje kako bi se izbjegla šteta po Društvo, odnosno Nalogodavca.

Članak 6.

Prokurist se obvezuje ovlasti iz Prokure izvršavati osobno.

Na zahtjev Nalogodavca, Prokurist je dužan u svako doba, osim u ne vrijeme podnijeti Nalogodavcu usmeno i pisano izvješće o stanju poslova.

III. Obveze Nalogodavca

Članak 7.

Nalogodavac se obvezuje Prokuristi sve potrebne dokumentirane troškove koje je učinio za izvršenje naloga, od dana kada su učinjeni, u roku od 15 (slovima: petnaest) dana od dana njihova nastanka, a u slučaju zakašnjenja Nalogodavac duguje Prokuristi kamatu od dana zakašnjenja pa do isplate, sukladno odredbama Zakona o obveznim odnosima.

Članak 8.

Na ime izvršenja poslova iz članka 3. ovog Ugovora, temeljem podnesenog izvješća, Nalogodavac se obvezuje isplaćivati Prokuristi mjesečnu naknadu u iznosu od 1.500,00 (slovima: tisućpetsto) eura.

Naknada iz st. 1. dopijeva svakog dvadesetog u mjesecu za prethodni mjesec.

Na naknadu iz st. 1. Nalogodavac se obvezuje plaćati poreze, prireze i sva druga javna davanja sukladno pozitivnim propisima.

Članak 9.

Nalogodavac se obvezuje Prokuristi za vrijeme trajanja prokure omogućiti korištenje mobitela, prijenosnog računala i osobnog vozila bez naknade.

Po prestanku prokure Prokurista se obvezuje uređaje i opremu iz stavka 1. vratiti Nalogodavcu u ispravnom stanju i bez oštećenja.

Članak 10.

Nalogodavac se obvezuje preuzeti na sebe sve poslove koje je Prokurist preuzeo obavljajući poslove iz članka 3. ovog Ugovora u okviru ovlasti iz Prokure, ili ga od istih osloboditi na drugi način.

Članak 11.

Nalogodavac se obvezuje Prokuristi naknaditi štetu koju je pretrpio bez svoje krivnje prilikom izvršenja naloga.

IV. Prestanak Ugovora

Članak 12.

Ovaj Ugovor prestaje brisanjem Prokurista iz sudskog registra, bez obzira na razlog brisanja, ili iz drugog razloga predviđenog propisima.

Članak 13.

Svaka ugovorna strana može otkazati ovaj Ugovor, pisanim otkazom, upućenom drugoj ugovornoj strani poštom preporučeno s povratnicom.

U slučaju postojanja opasnosti nastanka štete, Prokurist je do preuzimanja poslova od strane Nalogodavca dužan obaviti poslove koji ne trpe odgađanje i čije bi odgađanje moglo dovesti do štete za Nalogodavca.

V. Prijelazne i završne odredbe

Članak 14.

Na sve odnose koji proizlaze iz ovog Ugovora, a koji ovim Ugovorom nisu riješeni, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o obveznim odnosima.

Članak 15.

Sve eventualne sporove proizašle iz ovog Ugovora, ugovorne strane nastojat će riješiti mirnim putem i sporazumno, a u slučaju nemogućnosti postizanja mirnog i sporazumnog rješenja ugovara se nadležnost stvarno nadležnog suda u Zagrebu.

Članak 16.

Ovaj Ugovor je sastavljen u 4 (slovima: četiri) istovjetna primjerka od kojih svakoj ugovornoj strani pripadaju po 2 (slovima: dva) istovjetna primjerka³².

Za Nalogodavca:
Član uprave
Tihomir Tihek

Prokurist
Dražen Dražić

4.2. Sklapanje ugovora o radu s prokuristom³²

Vezano uz mogućnost sklapanja ugovora o radu za poslove prokuriste, postoje određena praktična ograničenja radi kojih će davatelju

³² Ovaj ugovor o nalogu se ne mora, ali može ovjeriti kod javnog bilježnika.

prokure, u pravilu, biti praktičnije s prokuristom sklopiti ugovor o nalogu³³. U prvom redu to je pitanje trajanja ugovora o radu.

4.2.1. Sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme

Ako se sklapa ugovor o radu na određeno vrijeme, potrebno je navođenje objektivnog razloga za njegovo sklapanje.

ističemo...

Podsjećamo kako je, osim u izuzetim slučajevima predviđenim Zakonom o radu³⁴ (u nastavku teksta: ZOR) trajanje ugovora o radu na određeno vrijeme ograničeno na tri godine³⁵.

Eventualni prestanak prokure vodio bi do prestanka radnog odnosa otkazom od strane davatelja prokure.

4.2.2. Sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme

U slučaju sklapanja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, kod opoziva prokure potrebno je voditi računa o navođenju opravdanih razloga za otkaz u obrazloženju otkaza. Kod sklapanja ugovora o radu za poslove prokurista potrebno je voditi računa kako ne bi bilo u skladu sa zakonom da prokurista obavlja poslove iz djelatnosti poslodavca izvan poslova određenih ugovorom o radu (npr. prokurista u društvu čija je djelatnost ugostiteljstvo ne bi mogao obavljati poslove konobara koji nisu uređeni ugovorom). Što se tiče opisa poslova u ugovoru o radu, oni bi odgovarali opsegu poslova koje prokurist može obavljati sukladno prokuri.

4.2.3. Dodatni rad

Uz poštivanje uvjeta propisanih ZOR-om radni odnos prokuriste i davatelja prokure može se zasnovati i ugovorom o dodatnom radu.

4.2.4. Obavljanje poslova prokuriste od strane umirovljenika

Pod uvjetima predviđenim Zakonom o mirovinskom osiguranju³⁶ i ZOR-om, ugovor o radu za obavljanje poslova prokuriste može se sklopiti i sa umirovljenikom. Vodeći računa o troškovima, vjerojatnije je kako će se u praksi češće sa ovom kategorijom prokurista, za uređenje međusobnih prava i obveza, a posebno materijalnih prava umirovljenika kao prokurista sklapati ugovor o nalogu.

4.3. Članovi društva i dioničari kao prokuristi

Kako je čest, možda najčešći slučaj u praksi da se prokuristom imenuju članovi društva s ograničenom odgovornošću koji ne žele biti članovi uprave u radnom odnosu, upravo radi sniženja troškova, teško je vjerovati da bi u praksi u tom slučaju htjeli sklopiti ugovor o radu kao prokuristi. Iz svih navedenih razloga, posebno kada se radi o članovima društva koji ne žele biti članovi uprave, ali žele sudjelovati u svakodnevnom upravljanju društvom, u većini takvih slučajeva će se sa prokuristom sklopiti ugovor o nalogu. Ista pravila možemo primijeniti i za dioničare kao prokuriste.

33 Za ogleadne primjere ugovora o radu vidjeti stručni članak autora Prelević, Božo, „Akti radnog prava“, RiPup 7/2023.

34 Nar. nov., br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22.

35 Čl. 12. st. 2. ZOR-a.

36 Nar. nov., br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22.

5. Zaključak

Prokura je trgovačka punomoć uređena ZTD-om i upisuje se u sudski registar. Prokura se obavezno daje u pisanom obliku. Društva kapitala u praksi sve češće koriste mogućnost imenovanja prokuriste za obavljanje određenih poslova u okviru ovlaštenja danih prokurom.

Kako bi ostvarili mogućnost neposrednog učešća u donošenju odluka, ili sklapanju ugovora te neposredne kontrole rada uprave, a u isto vrijeme izbjegli plaćanje troškova koje zahtijeva njihovo imenovanje članovima uprave, članovi društva s ograničenom odgovornošću sve češće koriste mogućnost imenovanja prokuristima u društvima kojih su članovi. Sa prokuristom društva u pravilu sklapaju posebne ugovore kojima se uređuju međusobna prava i obveze davatelja prokure i prokuriste, što se posebno odnosi na materijalna prava prokuriste. U praksi se radi uređenja međusobnih odnosa davatelja prokure i prokuriste mogu sklopiti ugovori o radu i ugovori o nalogu, što je češći slučaj u praksi obzirom na manje troškove za davatelja prokure.

Literatura:

- 1) Zakon o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 111/93, 34/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22 i 18/23);
- 2) Zakon o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05, 41/08 i 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22 i 156/22);
- 3) Zakon o radu (Nar. nov., br. 93/14 i 127/17, 98/19 i 151/22);
- 4) Zakon o mirovinskom osiguranju (Nar. nov., br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22);
- 5) Baica, N., „Prokura-porezni i računovodstveni aspekt“, RiPUP br. 11/2019.;
- 6) Gorenc, V., Komentar Zakona o obveznim odnosima, RRIF, 2005.;
- 7) Gorenc, V. i dr., „Komentar Zakona o obveznim odnosima“, RRIF, 2005.;
- 8) Prelević, B., stručni članak „Ugovor o nalogu i davanje prokure“, RiPUP br. 4/2013;
- 9) Prelević, B., stručni članak „Akti radnog prava“, RiPup 7/2023.

Ne zaboravite:

- Prokura je trgovačka punomoć čiji su sadržaj i opseg ovlasti određeni odredbama ZTD-a.
- Prokurist može biti svaka punoljetna i potpuno poslovno sposobna osoba, bez obzira na dužnost koju obnaša i poslove koje obavlja, izuzev ako što drugo nije predviđeno izjavom o osnivanju društva, ili društvenim ugovorom, odnosno statutom trgovačkoga društva.
- Prokura se ne može dati pravnoj osobi.
- Ništava je odredba ugovora kojom se trgovačko društvo odriče prava da opozove prokuru, kao i odredba kojom se pravo na opoziv prokure vezuje uz rok, ili uz uvjet.
- Društvo može dati kredit, između ostalog i prokuristima i članovima njihovih užih obitelji, ali samo temeljem odluke nadzornoga odbora, odnosno članova društva.
- U slučaju da uprava društva s ograničenom odgovornošću ima više članova, društvenim ugovorom može se odrediti da društvo, između ostalog, zastupa jedan član uprave zajedno s prokuristom.